

Cu
VASILE ILEAȘĂ

*directorul Direcției relațiilor culturale
cu străinătatea
din Consiliul Culturii și Educației
Socialiste?*

despre

- **expozițiile itinerante de civilizație românească**
- **prezența noastră culturală în noi zone geografice**
- **„Zilele dramaturgiei românești” în diferite țări ale lumii**

Un interviu de Paul Tufunglu

— Vă rugăm, pentru început, să ne introduceți pe „teritoriul” relațiilor culturale românești cu străinătatea: cu ce țări avem asemenea relații, care sînt principalele domenii ale culturii cu care participăm la schimburi, ce amploare au preocupările în această direcție și cum se manifestă ele?

— Colaborarea culturală a României socialiste cu străinătatea a cunoscut noi dimensiuni cu fiecare an, și mai ales în ultimii ani. Astăzi, țara noastră întreține relații de colaborare culturală și artistică, în toate continentele lumii, cu peste o sută douăzeci și cinci de țări, dintre care, cu circa o sută, pe bază de documente de colaborare încheiate între

guvernul român și guvernele țărilor respective.

Această colaborare culturală și artistică este variată, multiplă, complexă, are un puternic ecou în opinia publică, acolo unde se organizează manifestări culturale românești; și — așa cum știți și dumneavoastră — respectivele manifestări culturale străine se bucură de aprecierea publicului nostru.

Schimburi culturale cu străinătatea au loc în domenii cum este acela al expozițiilor de artă și fotodocumentare; al organizării de turnee ale formațiilor artistice profesioniste și de amatori; în domeniul cinematografiei; al traducerii și publicării de cărți; în acela al schimburilor de persoane pentru documentare și specializare etc. Dacă ne-am referi numai la unele dintre domeniile menționate, am observa că țara noastră, prin acțiunile pe care le întreprinde, este tot mai prezentă în spațiul spiritual al țărilor socialiste, al țărilor în curs de dezvoltare, precum și în acela al țărilor capitaliste dezvoltate, adică pe întreaga arie mondială, cu cele mai diverse forme de colaborare, trimițînd și primind în schimb valori culturale și artistice.

Aș menționa, vorbind despre ultimii ani și mai ales despre anul acesta — ca să mă opresc la un exemplu — că, în domeniul expozițiilor de artă și al expozițiilor fotodocumentare, România s-a făcut cunoscută în întreaga lume. Cu prilejul centenarului Independenței de stat a României, au fost organizate expoziții documentare sau artistice în toate țările cu care țara noastră întreține relații de colaborare culturală. Oameni de pe toate meridianele au putut urmări, cu un firesc interes, lucrări artistice, originale sau reproduceri din patrimoniul cultural românesc. Asemenea expoziții au avut loc în Uniunea Sovietică, în Republica Populară Chineză, în Franța, în Anglia și în multe alte țări. Expoziții de artă plastică modernă — pictură, sculptură, gravură, artă decorativă — au fost prezentate în țări din Europa, în Africa, în Asia, în America Latină și în America de Nord. Observați, deci, cât de largă este zona de radiație a culturii românești, atunci cînd manifestările sînt ocazionate de celebrarea unui eveniment de seamă din istoria națională. Au fost deschise, de asemenea, expoziții jubiliare fotodocumentare, cu prilejul celei de-a 60-a aniversări a înfăptuirii statului național român, la 1 Decembrie 1918. Sîntem în preajma unei importante sărbători din viața poporului nostru, împlinirea a 35 de ani de la eliberarea României de sub jugul fascist; îi vom consacra atît expoziții fotodocumentare cît și expoziții de artă, în aproximativ 60 de țări. Printre acestea, un loc central îl va ocupa expoziția „România '79”, care pune în valoare marile realizări ale poporului nostru în anii socialismului, în toate domeniile vieții materiale și spirituale. Anul viitor vom sărbători 2050 de ani de la formarea primului stat centralizat dac. În legătură cu acest din

urnă eveniment, încă de la începutul anului, Consiliul Culturii și Educației Socialiste a organizat o foarte valoroasă expoziție itinerantă de artă geto-dacică, expoziție care poartă denumirea „Arta geto-dacilor în perioada clasică”, deschisă în luna aprilie la Bruxelles, iar apoi în Luxemburg. Presa din aceste țări, opinia publică belgiană și luxemburgheză au dat o înaltă apreciere valorilor create de strămoșii noștri acum două mii de ani. Această expoziție itinerantă urmează să treacă prin Italia, Olanda, Anglia, Republica Federală Germania, Austria, Grecia, Bulgaria, Uniunea Sovietică și prin alte țări europene, de-a lungul întregului an 1980. Întrucât avem și alte cereri pentru expoziție, cred că aceasta își va putea continua periplul și în 1981. Paralel cu ea s-a deschis și urmează a se deschide în mai multe țări din Europa și de pe alte continente expoziția fotocolor „Cetățile dacice din Munții Orăștiei”.

— În legătură cu prezența artei interpretative românești în lume, ce ne puteți spune ?

— În ultimii ani, formații artistice românești, mai ales folclorice, dar și profesionale, au dat spectacole pe toate continentele. Aș cita, în acest sens, turneele organizate în țări din Europa, cu participarea la diferite festivaluri folclorice în est și în vest, unde echipele artistice românești au câștigat importante trofee, premii și medalii. Turneele organizate, în mai multe rinduri, în țări din Africa, în Asia (India, Pakistan, Birmania, Sri Lanka, Iran, Irak), în Orientul apropiat, în America Latină și în America de Nord, în Australia și Noua Zeelandă, s-au soldat, de asemenea, cu vizionarea spectacolelor respective de zeci și sute de mii de spectatori.

În ceea ce privește formațiile de dans și muzică cullă, precum și formațiile de teatru dramatic, putem spune, la fel, că acestea au evoluat în spații geografice din ce în ce mai vaste. În Europa — începând cu țările vecine și până în Marea Britanie — au concertat orchestre simfonice românești de la toate filarmonicile (București, Cluj-Napoca, Iași, Timișoara, Brașov etc.). Colective de operă și operetă din România socialistă au întreprins turnee memorabile în diverse centre culturale ale lumii.

Un loc deosebit, în cadrul afirmării artei interpretative românești peste hotare, ocupă teatrele dramatice. Au rămas de neuitat, în istoria legăturilor artistice cu diferite țări, turneele întreprinse în Uniunea Sovietică, Bulgaria, Ungaria, Republica Democrată Germania, Polonia, Franța, Italia, Danemarca, Suedia, Olanda, Anglia, Portugalia ș.a., de colectivele artistice de dramă din București (Teatrul Național, Teatrul „Bulandra”, Teatrul „Nottara”, Teatrul Giulești, Teatrul Mic), precum și din Iași, Timișoara, Craiova, Tîrgu Mureș. Aș menționa, în mod deosebit, turneul de anul trecut al Teatrului „Nottara”

în Ungaria și turneul de anul acesta al Teatrului „Bulandra” în Statele Unite ale Americii. Acest ultim turneu marchează o dată importantă și semnificativă în relațiile culturale româno-americane. Teatrul „Bulandra” a dat spectacole la Teatrul Universității din New Haven, la Arena Stage din Washington și la Teatrul „La Mama” din New York, cu piesele **O scrisoare pierdută** de Ion Luca Caragiale și **Elisabeta I** de Paul Foster, ambele, în regia lui Liviu Ciulei. Presa americană de mare tiraj a consimțat pe larg și entuziast succesul turnoului, spectatorii participând, împreună cu artiștii, la derularea spectacolului. Comuniunea dintre scenă și sală a fost atât de pregnantă, încât spectacolele au fost ale tuturor.

Aș dori să amintesc și succesul reputat, în urmă cu doi ani, de Teatrul „Nottara” la Festivalul „Cervantino” din Mexic, cu piesa **A opta zi, dis-de-dimineată** de Radu Dumitru, jocată în limba spaniolă. Presa mexicană a primit spectacolul cu un real entuziasm. Critica de specialitate a dat o înaltă apreciere artei solilor teatrului românesc, iar Teatrul „Nottara” a primit o diplomă de participare care atestă că s-a situat pe primul loc în Festival.

Se poate vorbi, în continuare, despre prețuirea de care s-a bucurat Teatrul „Nottara” în Portugalia, Franța și Republica Federală Germania, iar Teatrul Giulești, în Elveția și Republica Federală Germania. În contextul manifestărilor prilejuite de a 35-a aniversare a Eliberării țării de sub dominația fascistă, Teatrul Național din București va întreprinde un turneu în Uniunea Sovietică. Turneul este așteptat cu mult interes, valoarea acestui teatru fiind cunoscută acolo de-acum 30 de ani, de la primele sale turnee. Sperăm că **O scrisoare pierdută** (noua punere în scenă, a Artistului Poporului Radu Beligan), **Romulus cel Mare** și **Comedie de modă veche** de Arbușov vor confirma buna părere a publicului sovietic despre teatrul românesc.

— Sintem informați că se intenționează organizarea unor „Zile ale teatrului românesc” în mai multe țări ale lumii. În legătură cu aceasta, precum și cu alte inițiative culturale în perspectivă, v-aș ruga să ne schițați un mic tablou sinoptic.

— Din anul 1973, a intrat în practica relațiilor culturale ale țării noastre cu străinătatea organizarea unor „Zile ale dramaturgiei românești” în străinătate și, desigur, a unor „Zile” similare, ale dramaturgiei din țările respective, la noi. Primul festival de acest fel a avut loc în 1973, în Uniunea Sovietică și, respectiv, în țara noastră, Festivalul dramaturgiei ruse și sovietice. Atunci au fost puse în scenă 24 de piese românești în 52 de teatre din Uniunea Sovietică, iar aici, în țară, au putut fi văzute câteva zeci de piese rusești și sovietice, în mai toate teatrele de dramă, precum și în teatrele de păpuși și marionete. Încă de atunci ne-am înțeles cu